משנה · אחרונים · לחם שמים · סדר זרעים

לחם שמים על משנה חלה

רבי יעקב ב"ר צבי [היעב"ץ] עמדין

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

לחם שמים על משנה חלה

רבי יעקב ב"ר צבי [היעב"ץ] עמדין

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/לחם-שמים-על-משנה-חלה/
הקובץ נוצר ב־20 בנובמבר 2026 מגרסה v39-202611200317 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 4
משנה א 4
משנה ג 4
פרק ב 4
משנה א 4
משנה ב 5
משנה ג 5
משנה ד 5
משנה ה 6
משנה ו 6
משנה ח 6
פרק ג 7
משנה א 7
משנה ו 7
משנה י 7
פרק ד 7
משנה ו 7
משנה ח 7
משנה י 8
משנה יא 8

פרק א

משנה א

משנה לחם

בחלה מפשט לשון המשנה כאן ובכל מקום. משמע ששם מיוחד הוא לחלקו של השם מן העסה. ולכן העקר ודאי במטבע הברכה. להפריש חלה. כנוסח הר"מ ז"ל. **ועי"ד** סי' שכ"ח. שם הוספתי ראיה לבטל דברי החולקין. ויש גימטריא יפה בשם חלה. שמספרה עולה מ"ג. כמנין הביצים שבמדת חמשת רבעים. וה"א בסוף המלה. לרמוז על חומש העודף.

משנה לחם

החטים והשעורים והכוסמין כ"ה נוסח תי"ט. **ותימה** דאזיל בתר איפכא. דאי לשון תורה נקיט תנא דידן. אי הכי ודאי איבעי ליה למיתני כולהו במ"ם. וכדאיתא בנוסח משנה שבתלמוד בבלי. ואי נסיב לשון חכמים כי אורחיה. לאחלופי מ"ם הרבים בנו"ן הכי נמי ניתני חטין ושעורין. וכדגרס בירושלמי. ואי איתא דאיכא הכא לפלוגי בגירסא. איפכא מסתברא וה"ג. החטין והשעורים וכוסמים. דהויא מילתא מציעתא. וזכר למקרא. כתוב הדר הוא ביחזקאל (ד) דכתיבי הנך תלתא גבי הדדי. ונסיב חטין לחוד בנו"ן. ושארא במ"ם. הילכך מאן דתני הכי. לא משתבש. ומ"ד בחד מתרי לישני דלעיל. לא משתבש. אבל השונה כמ"ש בס' התי"ט. ודאי הדווקנין תופסין אותו על כך.

משנה ג

עמ"ש בס"ד מ"ה פ"ק דתרומות:

פרק ב

משנה א

משנה לחם

ר"ע פוטר צל"ע אי מיירי נמי ביצאו אחר שנתחייבו. מי גרע ממוכר פירותיו לגוי. אחר שבאו לעונת המעשרות. ועל פי מ"ש בס"ד רפ"ב דדמאי. ניחא. דודאי לא איירי הכא. אלא בדיגון גוי. ע"ש. **ואתי** שפיר נמי דלא קתני הוציאום. דמשמע בכונה להפקיע ממעשר. יצאו קתני מאליהן. שלא לדעת ישראל (דכותה ספ"ג דיבמות דייקינן בגירסא. דהחליפו הוה משמע במתכוין. ושנינן תני הוחלפו. דמשמע באונס. כל פועל. פועל ברצון ובחירה מן הסתם. וכל נפעל. אינו נקשר לרצונו. אבל מקבל הפעולה בהכרח ע"פ הרוב). **וי"ל** רישא נמי נקטה שנכנסו. לרבותא. דאפ"ה חייבין. וסתמו כפירושו. דאיירי ודאי בגמרו בא"י ביד ישראל. דאטו מי עדיפי מפירות הארץ בארץ. והשתא ניחא טפי. דסיפא דומיא דרישא. הכל הולך אחר הגמר.

משנה ב

משנה לחם

במי פירות כגון תפוח שרסקו וחמצה בו. או בזולתו ממי פירות. וכן בדבש תמרים. **אבל** היין והשמן ודבש דבורים. הם משקין המכשירים. טמאים ומטמאים.

משנה לחם

בידים מסואבות משמע דווקא בטומאה של דבריהם כסתם ידים. אבל אסור לאכלה בטומאת הגוף. וסייעתא לראב"ד פ"א מה"ל ט"א. כמ"ש שם בס"ד.

משנה ג

משנה לחם

האשה יושבת התחיל בדין האשה. לפי שעליה הדבר מוטל. שהיא חייבת במלאכת אפית הפת. כדתנן מ"ה פ"ה דכתובות. ולכן היא נענשת על עון חלה. כמ"ש ספ"ב דשבת. **ונ"ל** שהמצוה שלה היא. שהנשים נצטוו עליה ביחוד (מלבד טעם הנ"ל. שעוסקת בתקון הלחם. לתת טרף לביתה. כבר אמרו רז"ל שנצטוותה האשה במצות חלה. לפי שאיבדה חלתו של עולם) למאי נפקא מנה לעשרה זהובים דשכר מצוה וברכה. ולא מיבעיא אחר שקדם ונטל חלה מעיסתה. ברשות בעלה. שאע"פ שחלתו חלה ודאי. חייב לשלם לה עשרה זהובים. אלא אפילו בעלה גופיה. דעסה דידיה היא. נמי מיחייב אי קדים ועביד. דמצוה לאשה היא. דזכי לה רחמנא. ועלה דידה רמיא. וכמו שסובלת העונש בגללה. כך בדין הוא שתהא נוטלת השכר לעצמה. הכין חזי לי בס"ד. **מנה** שמעת תו. דהיכא דליתה לאשה. לא מיבעיא לאהדורי בתר איתתא למיסב חלתא. (לא כמו שחושבין ההמון בטעות) אלא מצוה דבעל העסה היא. ויש לו לקיימה בעצמו. אע"ג דמצי משוי שליח. מיהת מצוה בו. מבשלוחו. ולענין נוסח הברכה עמש"ל פ"א מ"א.

משנה ד

הסל מצרפן. מלשון הרע"ב נראה דר"א תרתי בעי נגיעה וצירוף סל. והכי מסיק נמי הר"ש. ופירוש זה יתכן לשני הגירסות. דאי גרסינן אף הרודה הכי פירושו אף שלא נשכו רק נגעו ורודה ונותן לסל מצרפן. ולמאן דגרס הרודה ה"ק נשיכה לחוד לא מהניא. אלא אע"פ שנשכו צריך נמי צירוף סל. וכתב בתי"ט שכ"ה גם בסמ"ג ולזה הסכים הב"ח באו"ח סי' תנ"ז. ודלא כחתנו הרב בט"ז ז"ל שם. דדחיק לפרושי לשון הסמ"ג והטור דלא בעי נגיעה בהדדי. אלא נגיעה ע"י כלי דבתר אפיה סגי לענין צירוף לכשיעור חלה ע"ש. והמעיין בדברי הר"ש והרע"ב כאן יראה שהדברים כמשמען כמו שסובר הרב חותנו ז"ל. ואני תמה מאד איך אפשר להעלות על הדעת דצירוף סל דבתר אפייה מהני לחייב בחלה. דהא דלא כהילכתא דקיי"ל גלגול מחייב ופוטר בחלה כדלקמן פ"ג. ואפילו כר"ע דאמר הכל הולך אחר הקרימה בתנור לא קיי"ל. כ"ש דליכא למימר דדי בצירוף סל בלי

נגיעת העסות. כיון דאזלינן בתר גלגול לכל דבר. א"כ מאי מהני צירוף סל. הלא בשעת חובתה היתה פטורה ודוק. וכבר זכרתי זה בס"ד בהלכות פסח והוספתי לדקדק מלשון הגמ' דנהוג למיפא קפיזא ולא קאמר למילש וק"ל:

משנה לחם

הרודה מלשון מקרא רדה הדבש. ענין לקיחה והורדת הדבר הנדבק. מן הדופן שהוא דבוק בו. כענין הדבש בכורתו. שנדבק בדופנותיה. וכן היתה אפית הפת בימיהם. ע"י הדבקה בתנור.

משנה ה

וגזל ביד כהן. צ"ע מאי שנא מהא דתנן התם בבכורות פ"ח [דנ"א ע"א] כתב ליתן לו ח' סלעים. חייב ליתן לו ובנו אינו פדוי. והא התם נמי נפיק מניה חורבא דאתי למימר דבנו פדוי:

וי"ל דהתם לא חיישינן להכי כיון דכי משלם לו מן התורה בנו פדוי. ואדרבה משו"ה הפקיעו ממונו. כדי שלא יאמרו פודין בשטרות ודוק:

משנה לחם

וקפשה פירש ר"מ כמו וכבשה. וכתב שכן באה זאת המלה במקומות בע"א. **ואנכי** לא ידעתי אנה כ"א במקרא פ"א הכפישני. בחלוף אותיות החך.

משנה ו

משנה לחם

חמשת רבעים קמח עיין פירוש רע"ב. **וצע"ג** עיין לחם לשובע.

משנה ח

משנה לחם

עיין מ"ש רפ"ד דטבול יום בס"ד.

משנה לחם

וניתן פחות מכביצה כו'. ע"פ רע"ב דפחות מכביצה אינו מיטמא. ומניח החלה על אותו פחות כו'. **צ"ע** אי דווקא קאמר. ולישנא דמתניתין לא משמע הכי. אלא ודאי על בסמוך כלישנא דקרא. איברא ודאי הכי הוא. דלא בעינן על גבי. כדתנן התם נמי ומניחתה בכפישה ומקפת. ואי אפשר לה להניחה על גבו.

פרק ג

משנה א

ותטמטם. לא הבנתי מ"ש התי"ט בענין זאת המלה. כי ידוע שענין טמטום וטמום א' הם אעפ"י שהם משקלות שונים שהרבה דוגמתן וק"ל. והטומטום נקרא כך ע"ש שהוא אטום ואינו ניכר בין נקבה לזכר.

משנה לחם

בלח"ש סד"ה ותטמטם. ניכר. נ"ב בין נקבה לזכר.

משנה ו

ואם ספק חייב. עמ"ש התי"ט ומ"ש בס"ד ריש דמאי.

משנה לחם

ואין חייבין עליה חומש מ"ש רע"ב אבל הקרן משלם דתשלומי כו'. **אין** זה טעם תשלומין. דהא ודאי בעי שלומי בלא"ה. שהרי הדמים של הגר. אלא קמ"ל דבעי אפרושי לה ונעשית תרומה מספק. כי היכי דתהוי כפרה מספק. והגר מוכרה לכהן. ונוטל דמיה לעצמו.

משנה י

הטבל. למ"ש התוס' [ע"ז ד' ע"ג ע"ב ד"ה טבל] דלא הוי דבר שיש לו מתירין כשאין הבעלים. עמ"ש בס"ד בי"ד סי' קכ"ב:

פרק ד

משנה ו

להיות מפריש עליה והולך. פשוט שמ"ש הרע"ב בשיטת הר"ש ז"ל אמרה למילתיה. ולא ידעתי כוונת התי"ט שתמה עליו. ועמ"ש בס"ד פ"ק דדמאי מ"ג:

משנה ח

ואסורה לזבים ולזבות. מה שהקשה בתי"ט על הרע"ב במאי מוקים לה אי בדלא טבלי. (וכ"פ הר"ש) פשיטא השתא בעל קרי כו' כ"ש הני עכ"ל:

נקל לתרץ דהוה אמינא אדרבה זבין וזבו' עדיפי. דשאני ב"ק דמצי טביל. משא"כ זבין וזבות דלא מהני בהו טבילה. סד"א כי ליכא טהור וטבול יום אלא הני. לא תלך החלה לשרפה. אלא אכלי להו הני בטומאה. כיון דבאל"ה החלה טמאה היא. והטבילה חומרא דרבנן היא. היכא דאפשר כבב"ק. משו"ה אע"ג דהא תני ליה ב"ק. אצטריך ליה לאשמועינן נמי בהני. והוא דבר הגון מאד דכוותיה אשכחן ספ"ג דברכות [ד' כ"ו ע"א] גדולה מזו. דאע"ג דגזרו טבילה לב"ק. לא אחמירו בה גבי זבין וזבות ודוק:

משנה י

מאלכסנדריא. זו אינה אלכסנדריא שבמצרים. שבכל מקום שמזכיר אותה קוראה אלכסנדריא של מצרים כמו בפ' החליל. ואחרת היתה בא"י על שפת הים ומכבוש ראשון היא:

משנה יא

מאפמיא. בפירוש הרא"ש הנדפס בש"ס החדשים ראיתי כאן דבר זר מאד. שנתחלף לו אפמיא זו באספמיא. שהיא ספרד ח"ל גמור. ורחוקים זה מזה כרחוק מזרח ממערב. ופשוט שהוא שיבוש ולא יצא דבר זה מפי הרא"ש רק מאיזה תלמיד טועה שהעתיק הספר והוסיף מדעתו. ואין בזה ספק כי מה ענין ספרד לסוריא. אף שעתידה גם היא להיות מכלל א"י. לחד פירושא במ"ר על קיני קניזי קדמוני. יהר"צ שנזכה ונירשם ב"ב ונביא מהם ביכורים ומעשר שני:

משנה לחם

מאפמיא אין זו שום אחת מאותן שתי אפמיות הנזכרות בגמרא רפ"י יוחסין. דהנהו בדגלת (שהוא חדקל) איתנהו. וזאת אפמיא דסוריא. על נהר פרת עומדת. ועדיין היא ידועה בשם זה (כל זה צריך להציג לפני מ"ש כבר בלח"ש בדבור זה. וצריך למחוק משם תיבת מאפמיא תחלת הדבור. וכצ"ל ובפירוש הרא"ש כו').